

Tanssidiplomin suorittaminen lukiossa

Emmi Löfberg

Liikuntapedagogiikka

Kevät 2017

Mikä Lukiodiplomi?

- Lukion opiskelija voi antaa erityisen näytön osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan taito- ja taideaineissa *suorittamalla lukiodiplomin*.
- Lukiodiplomin suorittaminen on lukion yleissivistävän koulutustehtävän mukaista toimintaa. Se voi kuulua lukion opetussuunnitelmassa soveltaviin kursseihin (VNA 955/2002 7 § 2 mom.). → suorittamisessa ja arvioinnissa noudatetaan kyseisen lukiodiplomin ohjeita ja arviointikriteereitä (Opetushallitus vahvistaa).
- Valtakunnallisten lukiodiplomien suoritusohjeiden noudattaminen on lukion vastuulla ja todistuksen antaa lukio.
 - Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään kohtaan “lisätiedot”. Opiskelija saa todistuksen lukiodiplomistaan, kun hän on suorittanut lukion koko oppimäärän.
- Lukion soveltavana kurssina suoritettava lukiodiplomikurssi merkitään lukion päättötodistukseen koulun opetussuunnitelman määrittelemällä tavalla.
- Yhteistyö muiden lukiodiplomien ja oppilaitosten kanssa on suotavaa. Lukiodiplomien suoritusohjeita noudatetaan silloinkin, kun osa opinnoista suoritetaan muussa oppilaitoksessa.

Lukiodiplomien kehittämisen historiasta

- Opetusministeriö asetti vuonna 1992 työryhmän tekemään ehdotuksen ylioppilastutkinnon kehittämiseksi. Tämä kansliapäällikkö Jaakko Nummisen johdolla työskennellyt Ylioppilastutkinnon kehittämistyöryhmä piti mietinnössään (Komiteamietintö 1993:25) tärkeänä kehittää opiskelijan arviointia niin, että ylioppilas saa lukio-opintojen päättyessä asiakirjakokonaisuuden, *joka mahdollisimman monipuolisesti ja luotettavasti kuvaa hänen yleissivistyksensä ja erillisen tiedonhallintansa suuntautumista ja tasoa, sekä niitä valmiuksia, jotka parhaiten ilmentävät opiskelijan harrastuneisuutta ja erikoistumista.*
- Asiakirja- kokonaisuuteen kuuluisivat ylioppilastutkintolautakunnan antaman ylioppilastutkintotodistuksen lisäksi lukion päättötodistus ja päättötodistusta täydentävät opiskelijan erityiset näytöt sellaisilla alueilla, jotka eivät ilmene päättötodistuksesta.
- Ylioppilastutkinnon kehittämistyöryhmän työn pohjalta Opetushallitus käynnisti vuonna 1995 lukion taito- ja taideaineissa näiden aineiden pakollisia kursseja laajemman arvioinnin kehittämisen. *Kehittämisen tavoitteena oli luoda arviointijärjestelmä, jossa lukion aikana osoitetusta erityisosaamisesta annetaan lukion päättötodistusta täydentävä todistus, asianomaisen oppiaineen lukiodiplomi.*

Tanssin Lukiodiplomi

(kun opiskelija on aloittanut lukio-opintonsa ennen 1.8.2016)

- Tanssin lukiodiplomin tarkoituksena on tukea ja kuvailla opiskelijan taiteellista kehitysprosessia, jonka perustana on pitkäjänteinen tanssin opiskelu lukion aikana.
- Diplomin suorittaminen on pitkäjänteistä lukioaikaista toimintaa, missä syvennetään tanssitietoutta, ohjataan opiskelijan kriittistä arviointia omasta tekemisestään sekä annetaan mahdollisuus itsensä kehittämiseen tanssijana yksilöllisesti ja luovasti.
- Tanssin lukiodiplomin suorittamisen edellytyksenä on kolme lukion tanssikurssia (mikäli lukiossa ei ole mahdollista suorittaa tanssin lukiodiplomin edellyttämää kolmea tanssikurssia, opiskelija voi lukiolain (629/98) mukaan lukea hyväkseen muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelmien mukaisia). Diplomin työstäminen kestää periaatteessa koko lukion ajan. Kaikista kursseista pidetään keräilyportfoliota ja siihen liittyvää oppimispäiväkirjaa.
- Tanssin lukiodiplomisuoritus muodostuu 1. tansillisesta tehtävästä, 2. tutkielmasta ja 3. keräilyportfoliosta.
- Suoritetusta tanssin lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Se on lukion päättötodistuksen liite.

Tanssin lukiodiplomin osat

1. Tanssillinen tehtävä

- Tanssijana esiintyminen tai koreografian tekeminen
- Tiivistelmä tanssijana esiintymisestä tai koreografian tekemisestä

2. Tutkielma

3. Keräilyportfolio ja tiivistelmä siitä

1. Tanssillinen tehtävä

- Opiskelija valitsee arvioitavaksi tanssilliseksi tehtäväkseen *joko* tanssijana esiintymisen *tai* koreografian tekemisen.
- Tehtävä voi olla soolo- tai ryhmäteos ja opiskelija voi itse esiintyä omassa koreografiassaan. Tanssillisen tehtävän valmistumisvaiheista pidetään keräilyportfolioa ja siihen liittyvää oppimispäiväkirjaa. Ennen tanssillisen tehtävän palautteen saamista opiskelija antaa arvioijille tanssillisen tehtävän tiivistelmän.
 - **Tanssijana esiintyminen**
 - Tanssija voi osoittaa osaamisensa joko sooloesityksenä tai ryhmässä. Arvioitavat alueet:
 - Liikkeellinen monipuolisuus
 - Tanssillinen osaaminen
 - Tanssijan luoma suhde mahdollisuus muihin tanssijoihin ja yleisöön
 - Ilmaisua ja esittäminen
 - **Koreografia**
 - Koreografia tehdään joko itselle, toiselle tai ryhmälle.
 - Esityksen kesto on 2–10 minuuttia. Arvioitavat alueet:
 - Koreografian aihe ja tyyli
 - Teoksen rakenne
 - Musiikin käyttö
 - Visualisointi
 - Yleisvaikutelma
 - **Tiivistelmä tanssillisesta tehtävästä**
 - Tiivistelmä on yhteenvedo teoksen tai esittämisprosessin valmistamisen olennaisimmista vaikutteista ja vaiheista (noin kaksi sivua). Tiivistelmässä selvitetään seuraavia asioita:
 - Miten ja miksi opiskelija valitsi tehtävän aiheen?
 - Mitkä olivat tärkeitä vaikutteita tehtävää työstettäessä?
 - Mitä tavoitteita opiskelija asetti itselleen ja tehtävälleen?
 - Mitkä ovat musiikin valintaan sekä puvustukseen vaikuttavia tekijöitä?
 - Mitä opiskelija halusi tehtävän välittävän katsojalle?
 - Mitkä olivat opiskelijan omat kokemukset työprosessista?
 - Mikä on opiskelijan oma arvio; saavutettiin tavoitteet?
 - Mitä opiskelija oppi työprosessin aikana?

2. Tutkielma

- Tutkielma on tanssin alueelta tehty 8-15-sivuinen arvosteltava kirjallinen työ. Aiheen käsittelyssä on tärkeää osoittaa, että opiskelija on innostunut aiheestaan ja perehtynyt aihealueeseen sekä kirjoitelmassaan pyrkinyt johdonmukaiseen ja kiinnostavaan kehittelyyn.
- Arvioinnissa kiinnitetään huomiota kielellisen ja visuaalisen ilmaisun tasoon sekä lähdemateriaalin asianmukaiseen käyttöön.
- **Tutkielman aiheita**
 - Tanssin historia (opiskelija voi rajata aihealuetta)
 - Tanssityyli
 - Tanssitaiteilijan henkilökuvaus
 - Tanssi ja aikakausi
 - Tanssijan vammat
 - Lihashuolto
 - Tanssijan ravinto
 - Kuvaus tanssia käsittelevästä kirjasta
 - Tanssiteoksen havainnointi ja arviointi (tähän löytyy erillinen materiaali katsojahavainnoinnin kirjaamiseksi edu.fi -sivuilta)

3. Keräilyportfolio ja tiivistelmä siitä

- Opiskelija kokoaa keräilyportfolion lukion tanssikursseista sekä diplomityönsä valmistusprosessista.
- Keräilyportfoliota ja siihen liittyviä päiväkirjoja ei arvioida, vaan ne toimivat oppilaan ja opettajan välisenä kommunikaatiovälineenä ja keskustelun pohjana.
- Tietyt osat opiskelijan itsearviointimateriaalista voivat olla luottamuksellisia, jopa niin, että opiskelija haluaa pitää ne yksityisinä.

Tanssidiplomin arvioinnista

- Tanssin lukiodiplomissa arvioidaan tanssillinen tehtävä ja tutkielma. Näiden perusteella annetaan opiskelijan tanssin lukiodiplomin arvosana. Tanssillisen tehtävän tiivistelmää ei arvioida.
 - Arvioinnin painotus: tanssillinen työ 70 % ja tutkielma tai teosanalyysi 30 %.
- Keskeistä on opiskelijan suorittama kirjallinen itsearviointi.
 - Itsearvioinnin kypsyys ja realistisuus sekä syvälinen paneutuminen omaan oppimisprosessiin voidaan ottaa huomioon rajatapauksissa tanssin lukiodiplomin arvosanaa korottavana tekijänä.
- Tanssin lukiodiplomityön ulkoisen arvioinnin suorittaa opiskelijan oman tanssinopettajan lisäksi yksi ulkopuolinen asiantuntija. Vähintään toisen arvioijan tulee olla tanssin asiantuntija, toisen on oltava lukion opettaja.
- Arviointi suoritetaan sanallisesti sekä käyttäen asteikkoa hyväksytty-tydyttävä- hyvä-kiitettävä-erinomainen (1-5). Kriteereissä (edu.fi) on sanallinen kuvaus hyväksytystä, hyvästä ja erinomaisesta suorituksesta.
- Sanallinen arvio tanssillisesta tehtävästä kirjoitetaan opettajan omien vaikutelmien ja asiantuntijan palautteen pohjata. Arvosana annetaan molempien arvioitsijoiden antaman arvosanan keskiarvona. Oppilaalle annetaan myös suullinen palaute esityksen jälkeen.
- Arvioinnin ja palautteenannon tulee tapahtua hyvässä ja positiivisessa hengessä opiskelijan työprosessia ja tanssinopiskelua kannustaen ja kunnioittaen. **Opettajan on tärkeää antaa ohjausta ja palautetta työn edetessä.**

Tanssidiplomin todistus

- Keväästä 2012 lukiot ovat voineet siirtyä käyttämään maksutonta, sähköisesti täytettävää ja tulostettavaa todistuspohjaa (http://www.edu.fi/lukiokoulutus/lukiodiplomit/lukiodiplomista/painettu_lukiodiplomin_todistuspohja).
- Koska eri lukioissa suoritettujen lukiodiplomien tulee olla keskenään vertailukelpoisia, käytetään yhtenäistä lukiodiplomin todistuspohjaa (lukiot voivat halutessaan käyttää aiemmin tilaamiaan painettuja todistuspohjia niin kauan kuin niitä riittää).

Vinkkejä opettajalle

- Resurssit kannattaa miettiä etukäteen kuntoon: kaikkein järkevin (ja ehkä ainoa toimivin) ratkaisu on, että diplomin suorittamiseksi järjestetään oma kurssi. Silloin ohjaaminen helpottuu ja työmäärä on jossain määrin sidottu työaikaan.
 - Esimerkiksi Jyväskylässä yksi opettaja vastaa kolmen eri lukion tanssidiplomisuorituksista; diplomia suorittavia oppilaita on vuosittain noin 30.
- Kannattaa huomioida, että tanssiesitysten katsomiseen menee oma aikansa ja useimmiten niitä täytyy käydä katsomassa vapaa-ajalla, esim. viikonloppuisin.
 - Mikäli diplomin suorittajia on useampia, kannattaa miettiä, voisiko esityksiä yrittää järjestää esimerkiksi samalle viikonlopulle tai illalle.

Lähteet

- L u k i o d i p l o m i n y l e i s e t s u o r i t u s o h j e e t .
http://www.edu.fi/download/176236_oph_lukiodiplomi_yleisohje_2016_2017.pdf
- Poutamo, S. 2017. Vinkkejä opettajalle. Haastattelu tehty 12.1.2017.
- S e l v i t y s l u k i o d i p l o m i e n s u o r i t t a m i s e s t a .
http://www.oph.fi/download/138687_Selvitys_lukiodiplomien_suorittamisesta.pdf
- T a n s s i n l u k i o d i p l o m i .
http://www.edu.fi/download/176249_oph_lukiodiplomi_tanssi_2016_2017_ohje.pdf